

Der afgaves 36 Stemmesedler. Valgte blev: Landsoverretsprocurator V. Christensen (35 St.), Pastor Strøm (34 St.), Amtmand Behmann (21 St.), Fabrikfører M. P. Bruun (20 St.), Proprietair Drejer (19 St.), Kjøbmand Brasch (19 St.) og Kjøbmand Boesen (19 St.). (Gaardeier Milling 15 St., Kammerjunker Rosenørn 14 St. og Møller Johannsen 13 St.).

Man gik dernæst over til den næste Sag paa Dagsordenen: 1ste Behandling af Udkast til Lov om nogle Forandringer i Fæstelovgivningen*).

Carlsen: Jeg kan ikke Andet end beklage, at den ærede Minister ikke ved dette Lovudkast, som ved saamange andre, har tilføjet tykke Motiver. Det vilde da maaskee være blevet lettere at overse, hvad der egentlig ligger i dette Udkast, end det nu, idetmindste for mig, har været. Vel har den ærede Minister, idet han forelagde Udkastet, henviist til de Discussioner, der ere os Alle bekendte, og som i en lang Række af Aar have været førte denne Gjenstand vedkommende, men det er ogsaa de Herrer bekendt, at denne Discussion, der er gaaet saa at sige igjennem alle vore politiske Forsamlinger, og desuden har optaget et stort Rum i Pressen, er af et saadant Omfang, at det er meget vanskeligt ved at tage sin Tilflugt til dem at faae en Forestilling om, hvad det da vel kan være i denne Discussion, der har været det Afgjørende med Hensyn til de Bestemmelser, som den ærede Minister har optaget i Udkastet. Jeg finder vel, naar jeg seer paa Udkastet, at to Fordringer, hvorom det er velbekendt, at Discussionen har været ført, er der taget Hensyn til. Den ene Fordring er den, at man skulde see at blive fri for Fæstetvang, og den anden Fordring, der synes mig ikke meget forenelig dermed, er den, at man skulde successive udvikle Fæstevæsenet. Smid- lertid har den ærede Minister i Udkastet taget Hensyn til begge disse Fordringer, og derved er efter mit Skjøn kommet en ganske besynderlig Dobbeltthed tilstede, og man kommer til

ligesom i Forbigaaende at afgjøre i Grunden meget vigtige Spørgsmaal, som ikke ligefrem ligge for til Discussion. Det er nu Noget, som jeg for min Part i en Sag af Betydning paa ingen Maade kan billige. Det forekommer mig, at der i den 1ste Paragraph for det Første afgjøres det, at man skal see efterhaanden at blive fri for Fæstetvang, men dernæst er der, om ikke ligefrem afgjort, saa dog givet et meget væsentligt Bidrag til senere at faae afgjort, at det er nødvendigt, at enhver Fæstegaard først gaaer over i Bønderieendom, før den kan befries for Fæstetvang. Nu er det ingenlunde min Tanke, at fordi Forholdet har udviklet sig saaledes, at Frihed maa anses for bedre end Tvang, man da her uden Videre strax skulde kunne hæve Fæstetvangen overalt, men det er dog min Mening, at hvis det skulde komme til en Ophævelse af Fæstetvang, det da kunde være ganske billigt, at man tog noget Hensyn til dem, der selv troe at være og ere, som Loven siger, Eiere. Jeg maa tilføje, at den samme Dobbeltthed ogsaa kommer frem i de efterfølgende Paragrapher, der gaae ud paa at udvikle Fæsteforholdet; det er klart, at man første Gang efter Grundlovens Givelse ved dette Lovudkast kommer ind paa væsentlig at udvikle de overleverede Forhold, og det synes derfor afgjort, at hvis det skulde findes hensigtsmæssigt freindeles at fare fort med en saadan Udvikling, man da der ved, at Lovudkastet i sin § 1 hæver Fæstetvangen for alle Gaarde, der i 20 Aar have været i Selveie, kommer til at stille Eierne af det tilbageblevne Fæstegods (Godseierne) i en ganske anden exceptionel Stilling, end de staae i efter den nyværende Lovgivning. Jeg maa ogsaa henlede Opmærksomheden paa, at ved den Dobbeltthed, der er kommen ind, bliver Udkastet paa en vis Maade tvetydigt, idet man nemlig kan tænke sig, at en senere Regjering, der var tilbøielig til at gaae ind paa at hæve Fæstetvangen, vilde finde, trods al Modsigelse, et stort Præcedens i, hvad der her er vedtaget i § 1, idet den vilde kunne sige, at Frihedsprincipet nu engang var vedtaget, og at en anden Regjering, der var imod Reformen, ogsaa vilde kunne danne sig et Præcedens af de følgende Paragrapher, saaledes at den sagde:

*) Udkastet findes i Anhang A.